

Tempo i načini izvođenja glazbenog djela

U glazbenoj terminologiji, tempo (talijanski: "vrijeme") je brzina izvođenja glazbenog djela. Evo nekih primjera oznaka :

- Largo - Vrlo sporo
- Adagio - Sporo
- Andante - Umjereno brzo (doslovno bi se moglo prevesti kao "hodajući")
- Moderato - Srednje brzo
- Allegro - Brzo (doslovno prevedeno "veselo, radosno")
- Presto - Vrlo brzo

Uz navedene pojmove, kompozitori znaju koristiti i riječ koja daje smjernicu o načinu izvođenja djela, pa su tako nastali izrazi:

- vivo - živahno
- cantabile - pjevno, tekuće
- animato – uzbuđeno

Promjenu tempa u djelu, kompozitori su označavali dodatnim pojmovima, npr.:

- accelerando – ubrzavanje accel.
- ritardando – usporavanje rit.

Sredinom 19. vijeka izmišljen je metronom, koji je kompozitorima dao precizniji način za označavanje tempa. Kompozitori tako mogu odrediti notu koja je osnova tempa, te koliko puta u minuti nota mora biti prisutna u izvođenju. , ♩=90 definirala bi tempo od 90 četvrtinki u minuti. U praksi, međutim, još uvijek se koristi tradicionalni, opisni način označavanja tempa riječima.

- presto - žurno, hitro
- vivace - živo
- allegro - brzo
- allegretto - dosta okretno
- moderato - umjereno
- andantino - malo brže nego andante
- andante - umjereno lagano

- grave - teško, ozbiljno
- adagio - lagano i ozbiljno
- lento - sporo
- larghetto - dosta široko
- largo - široko

Ovim oznakama se može dodati i nekoliko bližih odrednica:

- più - više
- -issimo - sufiks koji označava superlativ, na primjer presto znači „žurno“, prestissimo znači „najžurnije“
- assai molto - vrlo
- ma non troppo - ne previše
- poco, un poco - malo
- meno – manje

Još jedan način obilježavanja tempa je

- accelerando - ubrzavajući
- ralletando - usporavajući
- ritenuto - zadržavajući
- allargando - sve šire
- meno mosso - manje okretno

Raspoloženja koja bliže opisuju karakter tempa:

- con brio - čilo, veselo
- vivace - živahno
- maestoso - veličanstveno
- sostenuto - suzdržano; ponekad se koristi i samostalno kao oznaka tempa

Ostali izrazi:

- a tempo - ako je nakon neke promjene tempa potrebno označiti da se izvođenje djela nastavlja po prethodnom tempu, to se označava ovom oznakom.
- tempo primo - prelaženje na tempo sa početka djela
- calando, morendo, mancando, smorzando, perdendosi - istovremeno popuštanje

jačine zvuka i tempa

- tempo rubato, rubato - slobodan tempo, po volji izvođača / dirigenta
- L'istesso - zadržavanje trenutnog tempa; obično slijedi nakon promjene tempa